

основания. И това осветлява толкова експлоатирания случай от временното им неразбирателство по този въпрос.⁴³

В историческата литература обаче преобладава едностранчива трактовка за този случай. Той е използван обикновено като едно от "доказателствата", че П.Хитов не е разбирал, нито следвал възгледите на В.Левски, че е действал произволно и недисциплинирано и изобщо се различава съществено от него. Такива заключения се правят въпреки очевидния факт, че в своето писмо той запознава Левски с установеното от него споразумение за едновременни действия и с възможностите, които са възникнали, и очаква неговото становище по повдигнатите въпроси. Подобни заключения и тълкувания се повтарят неоснователно. Също така, без да се вземат предвид другите документи и промяната във вижданията на самия Левски няколко месеца след резкия му отрицателен отговор.

Наличните български и чуждестранни извори и редица изследвания на наши, югославски и руски историци предоставят достатъчно данни за проектите на БРЦК и Омладината за едновременно въстание през 1871-1872 г., които също доказват, че случката с неразбирателството между П.Хитов и В.Левски от това време е резултат от недоразумение и че войводата вярно е преценил ситуацията и е споделил своевременно мнението си с ръководителя на вътрешните комитети. С това недоразумението се задълбочава още повече, а двамата дейци на ръководството на БРЦК неоправдано се отдалечават. Междувременно П.Хитов се разболява много тежко и задълго, както войводата пише "на смърт", което фактически прави невъзможно, дори и при готовност, той да се върне и заработи в родината си. Но и известието за това достига до Левски почти половин година по-късно и той вече разбира, че войводата не е в състояние нито да пътува, нито да действа и престава да повтаря настояванията си за неговото завръщане.

Липсват подробности около обстоятелствата, но несъмнено е документирано, че тази промяна и нарежданията до комитетската мрежа настъпват в резултат на преките контакти, установени от омладинците с ръководителя на вътрешните комитети през декември 1871 или в самото начало на 1872 г., във вид на писмено предложение до Левски за външно и вътрешнополитическите обстоятелства в Сърбия и съседните области под чужда власт, които правят необходимо и възможно въстание в Босна и Херцеговина, евентуалната му подкрепа от Черна Гора, може би и от Сърбия, и от тук - създават благоприятни условия и за скорошно въстание в България, координирано с тези на изброените области. Самото писмо на омладинците до Левски не ни е известно, та не знаем дали не е споменато в него още едно важно събитие от есента и зимата на 1871 г. - борбените настроения в Хърватско се разгръщат в значително съпротивително движение, ръководено от известния тамошен патриот Е.Кватерник.

Въпреки неуспеха на този въстанически опит, патриотичното възбуждение в хърватските и сръбските области под австро-унгарска власт дестабилизира политическото господство на чуждите владичества и двете империи и също би улеснило едно ново координирано въстание. Политическото безпокойство и замислите за